

PERŽVALGA.

— „Vienybės“ redakcija 22 d. Kovo buvo nusiuntusi 26 knygas ir 1 egz. „Vienybės“ į Klaipėdą, ir nesant per rubėžių viskas pakliuvo į maskolių rankas. Neszikas vienok pabėgo. Ant siuntinių buvo užrašyta tam tikri slaptos ženklai. Rubėzsargių virszininkas ir žandarai paskyrė 100 rublių tam, kuris pasakys tų ženklų tikrus reiszkimus, kad surasti tą, kam prigulėjo tasai siuntinys. Tuos ženklus rodo parubėžės gyventojams ir siulo už atminimą tąją szimtinę. Tam siuntiniui žuvus pareikalauta antru kart, ir dar daugiau knygu bei „Vienybės“.

— Klaipėdoje 26 d. Balandžio į naujai valdžios įtaisytą, mokinimui lietuviszkų mokintojų, mokyklą, tapė priimti 25 mokintiniai noriezių mokintisi atsirado 29. Visų priimti negalėjo dėl stokos vietos. Turbut dėlto, kad ne per daug iskarto atsirastų lietuviszkų mokintojų. Mokslas trukšes 3 metus; tai-gi po 3 metų galime lukėti jau t i k r ū lietuviszkų mokintojų.

— Tilžėje 28 d. Balandžio lietuviszka daininkų draugystė parėngė dainavimo vakarą, kur padainavo 9 dainas ir perstatė komediją „Jonukas mergų bijas“. Didėji svetainė Jukubinės buvo pilna žmonių ir visi buvo užganėdinti; dainininkams gausiai plojo delnais. Vadu dainininkų yra p. Storas, mokintojas. — Žingeidu butu žinoti, ar visi susirinkusieje buvo lietuviai, kiek buvo vokiezių?

— Minersville'je, Pa. susitvėrė moterių draugystė ir ne kunigiszka. 13 d. Gegužio kun. Kaminskas per pamokslą pasakė: „Girdėjau, kad jusų mieste susitvėrė moterių draugystė. Ant tų moterių, kurios prisiraszė į minėtą draugystę, žiūrėsiu sznairai“.

— Pittston, Pa. 20 d. Gegu-

žio kun. per pamokslą papasakojo, kad socialistai apipona vojo Baltimore, Szenadorį, Skrantoną o dabar rengiasi apiponavoti ir Pittstoną jau.

— Forest City, Pa. 6 dieną Gegužio buvo parapijos susirinkimas, kur parapijonai nutarė viską atimti isz kun. rankų ir patys vesti visus parapijos reikalus. Galutinam reikalų sutvarkymui nutarė dar suszaukti susirinkimą ant 13 d. Gegužio. Bet kas atsitiko? Apveizda aprupino parapijonų namus su baczkutėmis alaus ir užkietėjusias szirdis ant kun. suminksztino teip, kad vėl nutarė palikti viską kun. rankose po senovės.

— „Lietuvoje“ jau kelintas kartas eina klausimas apie įsteigimą kooperatyviszkų draugysezių, krautuvių pardavinyezių. Net susivažiavimas biznierių buvo kviestas apkalbėjimui tųjų reikalų. Bet nė vienas biznierių neatsiliepė.

— Mums rodosi įkunijimas kooperatyviszkų pardavinyezių, apie krautuves (magazynus) nekalbant dar, įsikunytu tik tokiu budu geriausiai. Tegul susitaria, duokim sau, vieno miestelio dabartinei lietuviszki biznieriai visus tavorus pirkti isz vien ir paskui iszidaliati. Jeigu tokių butu ne daug, negalėtų nupirkt ant syk viso vagono arba kaip angliszikai sako „in stock“, tegul susitartu su kito miestelio biznieriais ir parsitrauktu tavorus „in stock“. Tokiu budu tavorą gautu daug pigiaus ir pigesnis butu prisiuntimas, daug pigiaus galėtu parduot ir su didesniu pelnu. Dabar musų tuli biznieriai brangiaus moka perkupceziams už tavorus pirkdami, negu kiti, anglai arba žydai, tą pat tvorą parduodami sunaudotojui. O kur tada musų biznierių uzdarbys, už laikymas pardavinyezios ir darbininkų, jeigu kiti pigiaus parduoda negu jis perka? Tada tas viskas atsiliepia ant sunau-

dotojo kiszeniaus ir musų biznierių negali prakusti. Toliaus tegul visi lietuviai viską sau pirktusi vien nuo lietuvių. Bet kaip tą įkunyti? Partijos tarp biznierių kaip ir pirkėjų. Biznierių neapkeñzia kito biznierių, pirkėjų vėl yra tokių nieksų, kurie lygiai visus biznierių rupinasi tik įgriebti. Kunigai geriems katalikams liepia nemokėti „bedieviui“ biznieriui, jeigu tas neszoka pagal kun. smuiką. Tokioi anarchijoi negal buti nei mislies apie draugveikimą, kooperatyvizmą. Toliaus tuli musų biznieriai negana supranta pirklybos biznį. Yra tokių, kurs turėdams biznelį niekad neiszsipagarioja. Toliaus vėl tuli musų pirkėjai labiaus szelpia žydus. Visiems geriausias pasimokinimas biznio yra žydai. Tegul musų žmonės daro teip kaip žydai, o bus kooperatyviszkos pardavinyezios ir krautuves. Bet nelaimė, jie nesupranta savo naudos.

— „Wilkes-Barre Record“ isz 19 d. Gegužio pranesza, kad Dr. Jurgis D. Daunkantas (Dowkontt), galva tarptautiszkos mediciniszkos misijonieriszkos draugystės isz New Yorko (the head of the International Medical Missionary Society of New York City), nedėlioje, 20 Gegužio, laikys prakalbą draugystėje jaunuų žmonių krikszczioniszko susivienyjimo (in the Young Men's Christian Association) Wilkes-Barre. Ar nebus vienas isz musų Daukantų? New Yorkieziams lietuviams vertėtu su juomi susipažinti. Gal butu ir gera nauda isz jo musų tautai.

Paryžiaus Parodos kasieriui.

Garbus tautietii! Meldziu patalpintie vardus aukautojų ant perstatymo musų literaturos, bei ant suszelpimo musų isz-

tremptųjų brolių Siberijon už platinimą liet. rasztų bei apszvietos tarp savo brolių. Pinigai tapo prisiusti per Susiv. kasierių p. Radzevicių kas buvo pagarsinta 1 num. „Vienybės“ szių metų, bet ten buvo aukų ir ant kankintinių, ne vien dėl parodos. Teip-gi renkant aukas ant musų susirinkimo buvo nutarta, kad visų aukavusių vardus pagarsinsime per „Vienybę“, kad parodytume mus aukautojams, kad nė vienas centas isz surinktų pinigų nepasilieka pas mumis. Vienok tas iszėjo suvis kiteip, p. Radzeviczius tuos pinigus prisiuntė ir neparaszė kiek aukų yra parodai ir kiek dėl kankintinių. Antras dalykas: pagarsinta tapė kad Balcziuono surinkta, kur buvo ne vien Balcziuono darbu bet ir S. D. P.

Tai-gi su sziuomi prisiuocziu vardus aukautojų dėl abiejų reikalų ir meldziu pakvitavotie, nes ir musų draugas Balcziuonas to reikalauja, nenorėdamas pats sau vienas ta garbę pasisavintie.

J. M. Medelis.

Aukos surinktos 22 d. Spalio, 1899 m. ant susirinkimo S. D. P. Shenandoah, Pa. ir tapo prisiustos per Susivienyjimo kasierių. Parodai:

V. D. Chmielauckas	-25
K. Rurksza	-25
J. Navickutis	-25
J. Vinickas	-25
J. Zarckas	-25
A. Mockaitis	-25
P. Januleviczia	-25
V. Juodvirszis	-25
Pr. Survila	-25
J. Žilinskas	-25
K. Brundza	-25
J. Matuleviczia	-25
B. Roczka	-25
Pr. Cymbolas	-20
A. Žukaitis	-25
V. Senkus	-25
J. Žebraitis	-25
J. Raczkauckas	-25
V. Amuleviczia	-25
M. Kalvaitis	-25
M. Valentanaviczia	-50

P. Chmielauckas	-25
J. Puzenckas	-25
J. Vaicziunas	-25
J. Skystimas	-25
V. Stagaras	-25
K. Rutkauckas	-25
B. Demereckas	-25
J. Kunca	-25
K. Radzevicius	-25
S. Baranauckas	-25
T. Astramskas	-25
F. V. Balciunas	-50
J. Valaitis	-25
J. M. Medelis	-25
Aukos surinktos parodai	
ant susirinkimo S. D. P. 5 ^d .	
Lapkricio ir prisiustos per	
Susiv. kasierių.	
V. D. Chmielauckas	-25
K. Rutkauckas	-25
V. Dambauckas	-25
J. Klimas	-15
J. Birsztonas	-25
J. Cziudinas	-25
J. Judickas	-50
J. Pralėika	-25
P. Czerkauckas	-20
J. Danesevicius	-25
M. Czivinskas	-25
Juze Bridickienė	-20
Marė Gavanauckiutė	-25
J. M. Medelis	-20
S. Sakalauckas	-25
V. Revinckas	-25
V. Vaiksznoras	-25
F. V. Balciunas	-25
Smulkių aukų surinkta	2,16
Aukos dėl kankintinių:	
M. Valentanaviczia	-50
M. Kalvaitis	-10
K. Rutkauckas	-25
F. V. Balciunas	-50
J. M. Medelis	-25
Ant antro susirinkimo:	
V. D. Chmielauckas	-25
J. Judickas	-25
Juze Bridickienė	-10
J. M. Medelis	-5
M. Bridickas	-25
S. Sakalauckas	-25
F. V. Balciunas	-10
Kank. sykiu \$2,85	
Meldžiame szitą sumą atitraukti nuo prisiustų pinigų parodai ir priskirtie prie sumos aukautojų dėl kankintinių, isztremtų į Siberiją už platinimą lietuvystės bei apszvietos tarp savo brolių.	

Aukos parodai

Buvo \$1147,60
Nusitraukia Shenandoah, Pa. lietuvių aukos kankintiniams 2,85
Lieka \$1144,75
J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

J. Ruskis isz Phila. Pa. prisiuntė aukas gerų lietuvių „Lietuvių Nepriegulmingo Kliubo“ skaitycioje paaukautas 1—
Shenandoah, Pa. lietuvių aukos, prisiustos per Susivien. kasierių p. Radzevicių, kurias dabar nutraukiame isz parodos pinigų pagal reikalavimą 2,85
Buvo \$21,75
Labu \$25,60
Redakcija.

Isz Petrapiyles.

23 d. Sausio mėn. isz netyčių patekau ant pirmo susirinkimo sanarių įkurtojų antros „Lietuvizskos Draugystės savitarpinės pagalbos St. Peterburge.“ Jos įstatai tapo užtvirtinti 19 d. Spalių mėn. pereinų metų. Sanarių-įkurtojų buvo 24, bet ant susirinkimo pribuvo tik 13, už tai naujų sanarių buvo susirinkęs ne mažas burelis. Sanarizskas mokestis: prie įstojimo 2 rub., kas metas po 6 rub. ir per pirmudu metu reik įmokėt 50 rublių, kurie skaitosi loonais pinigais sanario. Po penkiolikos metų mokėt nieko nereikia. Laike ligos sanarys gauna paszelpą isz draugystės po 2 rub. ant nedėlios. Įmokėjęs 50 rub., gali pasiskolyt ant reikalų tris-syk, arba szeszis-syk tiek. Mirus sanariui, naszlė gauna po 4 rub., o kiekvienas isz vaikų po 2 rub. ant mėnesio. Jeigu ne liktų nei motinos, tai draugystė turi iszaugyt vaikus iki 15 metų. Jeigu katras isz sanarių nustotų vietos, tai visi kiti stengiasi, kaip galima greicziaus sujiesz-

kot jam vietą arba užsiėmimą, o draugystė tuom tarpu iszduoda paszelpą pinigizską. Draugystė gali kelt per metus 4 vakaruszkas dėl savo nauodos. Kaip matot, siekis draugystės labai malonus ir augsztas. Tokiai draugystei galima linkėt kogeriausios kloties. Labai butų malonu, kad tokių draugyszių privistų kodaugiausiai tarp lietuvių visų miestų.

Susirinkimas buvo labai ramus, pasikalbėjimai nuosziridus, tikrai broliszki. Neku-rie isz prakilnesnių turėjo prakalbas apie naudingumą tokių draugyszių, arba susivienyji-mų. Ant susirinkimo sumesta apie 300 rub. sanarizsko mokestio. Į pirmsėdzius iszrinko gydytoją dantų p. Pranciszskų Mažonį (Bolszaja Sadovaja No 49.)

Norėcziau teipo-gi praneszt guodotiniemsskaitytojamsapie kitus darbus Peterburgo lietuvių per paskutinius du metu. Kaip visur, teip, zinoma, ir czionai, pradėta nuog bažnyczios. Pirmiausia pasistengė įvesti lietuviszkus pamokslus Katedros bažnyczioje. Nors ir labai prieszinosi tam, dabar jau miręs, sulenkėjęs lietuvis, arcivyskupas Kazlauckas, bet pamokslai tapo įvesti ir dabar yra sakomi kas szv. dieną, priegtam da lietuviai ir pagieda labai puikiai. Į koplyczią už Narvinių vartų teipo-gi jau paskirtas kunigas dėl sakymo pamokslų lietuviszku. Dėl tos koplyczios lietuviai, sumetę, po kiek kas galejo, nupirko labai gražų sidabrinį auksu raszyta keiliką, ant kurio, užsakę Varšzavoje, padėjo tokį paraszą: „Dėl koplyczios už Narvės vartų auka Petrapiyles lietuvių. 1898 m.“

Už tą kieliką užmokėta 135 rub. Tas buvo padarytas dėl parodymo kunigams-lenkams, kad lietuvių Peterburge yra didelis skaitlius, jeigu isz skaitikų gali surinkti tokią sumą.

Praszymai, bėgiojimai, nuvar-gimai ir pinigizski iszleidimai nenuėjo per nieką, aczių tiktai tikrai milžiniszkam pasidarba-vimui vyrų, vertų guodonės ir dėkingumo.

Pereitą rudeni studentai įtaisė puikų lietuviszką chorą dainininkų po vadovyste pono Sasnaucko. Dabar-gi chorą taiso visi lietuviai, vedimą to choro paėmė ant savęs p. Juozapas Pranaitis, o latvių kunigas Zanderis buvo ant tiek dėl mus prielankus, kad pavedė dėl mokinimosi chorui savo salioną dykai.

(Isz „Varpo“.)

Politiszkos žinios

Amerika. Amerikoniszskų virszininkų vagystės ant Kubos pasirodė visoje aikszteje. Nuslėpti jų neįstengė Washingtono valdzios. Tulas Neely isz Indianos valstijos turėdams savo spaustuve, gavo uždėdą prie paczto Havanoje. Užvedant sistemą amerikonzsko paczto, reikėjo visų naujų cirkuliarių angliszkoje ir ispaniszkoje kalbose. Neely'ui buvo pavestas tų cirkuliarių spaudinimas, kuriuos atspaudė Muncie, Ind. ir paskui gabeno be muito perziuziurejimo į Havaną. Neely spausdindamas cirkuliarus neužmiršo ir markių net už \$2,000,000 atsispausti ir jas iszsiuntinėti visiems pacztoriams Kuboje ir paskui už tais markes pinigus paimti. Gėdos nors yra net perdaug, bet kaltininkai, matyt, sunkiai ne bus baudžiami, kadan-gi suarėsztavojus kaltininkus, kau-cija tapo numazinta tiktai ant deszimtos dalies, nuo \$10,000 tik ant \$1000.

Szitas skandalas dabar yra vandeniu ant demokratų partijos maluno; valdzia-gi republikonzska, kad atsilaikyti priesz demokratus, savo tarnų, nebais, nes artinasi rinkimai prezidento, o valdziai su savo partijos ramsciziais susivaidi-

jus, reiktu atsitraukti nuo vietų su negarbe. Szeip republikonai tikisi vėl laimėti — iszrinkti savo prezidentą.

Pilipinuose eina viskas savo keliu po senovei. Amerikonai teip yra nusilpę nuo vaikymosi pilipiniečių, kad Washingtono valdžios nutarė visus apmainyti; tai-gi visą kariauną, 65,000 vyrų, pargabenti Amerikon, o siųsti naujas pajiegas. Koki tame valdžios mieriai, negalima žinoti. Bet politikieriai tvirtina, kad apleisti visas užimtas vietas ir laikyti tik Manilą, žmonėms-gi aiszkinti, kad maisztininkai jau suvaldyti, daug kariaunos jau ten nereik, bet užlaikyti asztrią cenzurą. Tokiu budu pasirodyti priesz žmones labai gera, kad tiejie atėjus rudeniu vėl rinktu McKinley ant prezidento, o kaip iszrinks, tai tada jug McKinley vėl galės daryti kas jam patinka.

Aguinaldas iszleido proklamacija į gyventojus, kad jie visur iszkilmingai priimtu ant-rają amerikonszką komisiją, bet jos nepripažintu už pilnavalę daryti bent kokias tarybas, kadangi ji ne nuo kongreso pasiusta yra o tik vieno prezidento, iszreikszi visur tai komisijai reikalavimą abelnos nepriegulmystės, kokias yra zadėta dokumentalszkai nuo pat pradžios ir ginklų nepadėti tol, kolei amerikoni neiszpildys savo pažadėjimų.

Susimusimų su pilipiniečiais atsitiko keletas. Pilipiniečiai ne tik mažuose pulkeliuose užpuola ant amerikonių, bet ir dideliuose, net nuo 700. Amerikonai vis pilipiniečius atmusę ir su mažais nuokriciais, bet szaukiasi vis pagelbos.

Pietinė Aprika. Burai vis traukiasi tolyn į sziaurę atgal o anglai eina paskui juos. Gen. Roberts rods apsistoję Kroons-tadte dėl sulaukimo didesnių prigabenimų maisto bei szuvių.

Vienok vakariniame szone nuo Kroonstad gen. Hunter ir Methuen jau perėję per upę Vaal, Transvaaliaus ir Oranijos rubežių, ir traukia isz pietvakarių ant Pretorijos link. Roberts sulaukęs transporto ir sutaisęs burų iszardytą gelžkelį keta traukti ant Johannesburgo, nuo kurio iki Pretorijos, Transvaaliaus sostapilės, paskutinės ir tvirciausios drutvietės, yra tik apie 60 mylių. Burai buvo ketinę ant upės Vaal apsistoti ir nedaleisti anglams persikelti; rods didesės pajiegos dar nepersikėlė, ir sargybos abiejų szalių apsimaino szuviais, bet kad burai tiekusi į muszį, kaip pirmiaus laikraszcziai praneszė, dabar negirdėti. Garsinama, kad burų visos pajiegos renkamos į Pretoriją, kur sutrauktos visos toli siekiančios kanuolės ir kur rengiamasi drutvietėse užsidarinti kariauti.

Miestas Mafeking tapė jau anglų iszliuosuota. 1500 raitelių po vadovyste majoro Mahon, 16 Gegužio, įjojo į miestą. Atjojus anglams burai pasitraukė į rytus. Burai apsupę Mafeking laikė per 7 mėnesius ir negalėjo paimti. Londono pusgalvei ko isz galvos neiszėjo iszliuosavus anglams Mafekingą.

Gen. Bulleris su 30,000 kariaunos įtraukė į miestą Newcastle, kuris per 7 mėnesius jau buvo burų valdžioi. Burai 4 dienoms pirm atėjimo Bullerio pasitraukė į sziaurę. Pasitraukdami burai isz Nataliaus su dinamitu suardė tunelį Laings Neck, kur eina gelžkelis per augsztus Majuba kalnus. Tai-gi burų pasisekimo praėjusę sanvaitę nebuvo nei vieno. Apart burų traukimosi atgal, anglams pakliuvę į nagus 3 genarolai, apie 1000 burų, 300 szaudyklių, 500,000 szuvių, 10,000 maisziukų milčių ir kaiminė jauczių bei avių. Politikieriai dabar sako, kad burai jau neatsilaikys priesz

anglus ir jiems nieko nelieka, kaip pasiduoti. Jeigu jie užsidaro Pretorijai, tai anglai užima visą szalį ir paskui apsupa isz visų pusių Pretoriją ir kada subaigs burai maistą, nors anglai kitaip jų nepaimtu, turės pasiduoti. Londone jau laukia prezidento Krugerio meldimo pakajaus, ant ko Anglija atsakysenti, pakajus pasiduodant su visu mums. Krugeriu meldziant pakajaus, Anglijai to nedarant, gal isikisz kitos vieszpatystės tarpan ir lieps taikytiesi, bet apie tai nieko negirdėti. Pasiuntiniai Transvaaliaus ir Oranijos rods yra Washingtone, bet valdžios Amerikos su jeis apsieina kai po su svezciais, o ne kaipo reikalaujancziais pagelbos, kad juos suszelptu. Tai-gi burai narsiai kariaujanti už savo laisvę gali likti Anglijos vergais.

Armėnijoje vėl prasidėjo pjo-vynės su turkais. Turkiszkai mokeszių rinkėjai zveriszkai pasielgia su armėnais ir paskui vėl kiti fanatiszki turkai visai puzudo armėnus norėdami juos sugražinti prie mahometonių tikėjimo. Daugelis armėnų kraustosi į Maskoliszką Armėniją, kad iszsprusti nuo turkų kankinimų.

Sziaurvakariniėje Aprikoje ciesorystėje Moroko sukilę arabai į „szventą karę“ priesz prancuzus, kurie paskutinėje karėje atėmė Oase provinciją. Algerijai prancuzų kariauna tapo padauginta pagal Moroko rubežius. 13 Gegužio numirė vezyras (ciesorius) ir delto kyla maisztai.

Dalis darbu.

Hallowell, Me. Akmenų taszytojų straiikas, tesentysis nuo Kovo mėn., jau pasibaigė. Kontraktieriai sutiko ant straiikierių reikalavimo pakeldami algas po 35 ct. už val.

prie 8 valandų dienos darbo laiko.

D a y t o n , O h i o . Cziionai sustraikavo strytkarių darbininkai reikalaudami didesnės algos. Kompanija pasisamdė po du policijantu ant kožno karo tvarkos iszlaikymui. Straiikieriai sumuszė keletą skabsų motormonių. Kompanija ant straiikierių vietos traukia skabsus isz Cincinnati.

B u f f a l o , N . Y . D. L. & W. R. R. vagonų dirbtuvėse sustraikavus darbininkams, kompanija apreiszke jiems, jeigu straiikieriai 18 d. Gegužio nesugrįsz prie darbo ant senųjų iszlygų, tai ant jų vietos priims kitus darbininkus. Straiikieriai atsakė su pagrāsinimu, jeigu neiszpildys jų reikalavimo, tai sustraikuosę dar daugiau darbininkų tos linijos ir kitose vietose.

— Teip-gi sustraikavo 300 vežėjų, reikalaudami pakėlimo algų.

P h i l a d e l p h i a , P a . Firmos Harburger, Homan & Co. sustraikavo cigarų darbininkės, reikalauamos didesnių algų. Kompanija agitorkas suaresztavojo o ant sustraikavusių vietos priėmė kitas darbininkes.

— Namų statytojų straiikas tęsesi tolyn.

— Teip-gi sustraikavo 600 darbininkų, kurie taisė telefonus ir elektriszkus ziburius.

K a n s a s C i t y , M o . Strytkarių darbininkų straiikas pasibaigė ant nenaudos straiikierių; sugrįžo prie darbo ant senųjų iszlygų.

— Namų statytojai rengėsi straiikuoti, reikalaudami didesnių algų. Kontraktieriai padarė susivienyją ir paleido nuo darbo 2000 darbininkų, ant jų vietos priimdami kitus.

I n d i a n a p o l i s , I n d . Vietinių liejinczių geležies, plieno ir blekės darbininkai reikalauja pakėlimo algų ant 20% dėlei pakilimo prekės ant

tųjų iszdarbių.

St. Louis, Mo. Strytkarių darbininkų strai kas tęsėsi tolyn. Dėl simpatijos strai kieriams keta strai kuoti viso kie miesto darbininkai.

Oneonta, N. Y. Farmeri pristatanti pi eną į New Yorką sustrai kavo, reikalau dami pakėlimo prekės už pie ną, po pusę cento ant stuopos. Iki sziol jie gavo nepilnai pus antro cento už stuopą, dabar reikalauja po 2 ct. ir pieno ne duoda, kol nepakels prekės.

Houghton, Mich. Vario kasyklose strai kas jau pasibaigė, kompanijos pakėlė reikalaujamas 10% algas.

Avoca, Pa. Vietinėse kasyklose nuo 1 Berželio vi siems kalnakasiam taps pa keltos algos po 80 ct. už karą. Iki sziol gavo po 78 ct.

St. Catherine, Ont. (Kanadoi). 500 darbininkų neteko darbo dėl sudegimo pa briko Canada Cycle and Mo tor Co.

Lowell, Mass. 500 darbininkų sustrai kavo Hamil tono spaustuveje dėlto, kad buvo priimta prie darbo keli neunijonistai.

Duryea, Pa. 800 kal nakasių, kasyklų William A. strai kuoja reikalaudami pakė lmo algos nuo 79 ant 85 ct. už karą.

Altona, Pa. Penn sylvanijos geležinkelio kom panija pakėlė algas darbinin kams taisantiems gelžkelį nuo \$1,12 ant \$1,56 ant dienos.

Pittsburg, Pa. Visi darbininkai, dirbanti geležies pabriuose ir prigulinti prie unijos pareikalavo pakėlimo algų ant 5%.

Kalamazoo, Mich. Czionai bus pastatyta didelė geležies liejinyčia Harrow Spring kompanijos, kurioje gaus darbą apie 1200 darbi ninkų.

Waukegan, Ill. Praėjusį metą sudegė czion di delė geležies liejinyčia Ame-

rican Steel & Wire Co., kuri dabar yra atstatoma, kur po užbaigimo gaus 1000 darbinin kų vėl darbą.

Pataisymas.

„Vienybės“ 14 num. ant puslapio 164, straipsnyje „Pa rodos reikalai“ visas pirmas sakiny s yra neteisingas, sukrai pytas ir netikroje formoje pa talpintas. Ten pasakyta, kad spintos su knygoms ir kitoki parodos daiktai bus sustatyti grincioje, kurioje bus grupa (figuros), bei ant sienos bus izskabintos istorizkos mapos, paveikslai garsesniųjų mus rasztininkų ir t.t., ir senukas su lapine kepure, vienmarszki nis, paprastai apsirėdęs, nuo szaliai sedėdams isz linų gryž tis sukantis virvę.

O turėjo buti sziteip:

Figuros bus 6, isz kurių 5 sėdi arba stovi apie stalą, o 1 nuoszaliai. Scena - atsilan kymas pirszlio su jaunikiu ir ta scena perstato grupą isz 5 figūrų: 2 szeimininkai (apyse niai), pirszlys (senis su lapine kepure), dukte ir jaunikis. Nuoszaliai sėdi senukas vien marszkinis, prastai apsirėdęs su nuleistais marszkiniais ir suka isz linų gryžtės virvę. Pirszais grinczią ir isz szonų bus pastatytos spintos su stik linėms durimis knygoms ir ki tokiems daiktams parodyti. Ant sienų pirsz grinczią bus izskabintos istorizkos mapos, paveikslai mus garsesniųjų rasztininkų ir t.t.

Grincioje, kur stovės gru pa, nebus spintų su knygoms, nė mapų, nė paveikslų; tas vis kas bus pirszais grinczią ir isz szonų sudėta.

Tai gi sziuomi atitaisome ta ją klaidą.

Isz lietuvizku dirvu Amerikoje

Newark, N. J. Nesenei susitvėrusi moterių draugystė po vardu „Grazina“, 12 d. Ge-

gužio iszkėlė puikų pasilink sminimą (balių) su prakal boms ir dainoms. Kalbėtojų buvo 4: p. J. Szesztokas, p. A. Svytra, p. E. Gaubienė ir p. V. Ambrozeviczia. Pirmiau siai Dr. Kudirkos dainininkų draugystė padainavo keletą dainų ir padovanojo „Grazi nos“ dr. puikų vainiką rėmuose su draugių vardais. Dovano jant taji vainiką p. Szesztokas laikė prakalbą su pagyrimu moterių už iszsirinkimą teip prakilnaus vardo, kaip kad Grazinos yra. Pabaigus p. Szesztokui prakalbą daininin kai padainavo moterims „Didi garbė jums,“ ir paskui kalbėjo p. A. Svytra apie darbininkų reikalus, apie iszsitobulinimą ir prasiptatinimą maszi nų, apie atemimą darbininkams darbo o sykiu ir duonos. Ragino vyrus ir moteris labiaus rupin tis apie pagerinimą savo bu vio per apsiszvietiną, per rin kimą visokių urėdninkų, kurie rupinsis iszpildyti žmonijos reikalavimus, o ne keletos de sėtkų kapitalistų, kurių dėl turi skurdą skursti milijonai darbininkų. Laikas nustoti kitiems dovanai dirbus, laikas pradėti apie save pasirupinti. Pabaigus kalbą p. Svytrai p. E. Gaubienė deklamavojo el les isz Mickevicziaus rasztų. Paskiaus kalbėjo p. V. Am brozeviczius apie moterių atsi budimą isz dvasizkos ir ku niszkos nevalės, kovą už savo tiesas, už lygybę, kas priguli kiekvienam žmogui. Nurodė pavėrgimą moterių per vyrus ankstesnėse gadyne, kas dar ir sziandien esti Turkijoi, mor monizme bei pas žydus, kur paskutiniai neisztekėjusę mer giną laiko tik su puse duszios! Turkai ir mormonai laikosi sau pulkus moterių ir vergisz kai su jomis apsieina. Ame rikoje moters pirmiausiai pra dėjo jieszkoti savo tiesų, apsi szviesti lygiai su vyrais, kaip balsuojant, kas tulose valstijo.

se jau yra. Toliaus ragino moteris prie skaitymo laik raszezių ir knygų, nes tiktai pagal tai galės ir savo vaike lius iszauginti gerais lietuviais bei žmonėmis. Ragino vaikų neleisti į karziamas kaipo ir neduot gerti svaiginanczių gė rymų, kas yra labai kenkiau czių jų sveikatai ir augimui.

Musų tautiszkas ir žmogisz kas susipratimas yra lygus pa vasariui, kuriame atgyja viso kis gyvastis. Musų tauta bu vusi pavėrgta per 500 metų pradeda atgyti kaip pavasa ris, atgyja vyrri, atgyja ir mo ters, ir imasi už abelno darbo. Kada visi isz vien darbuosimės dėlei savo apszvietimo, gero vės, tada daug spartesniu žing sniu žengsime pirmyn.

M. Ambrozeviczia.

Mahanoy City, Pa. Žiu rint į musų laikraszezius, tulų negalima suprast nors daryk ką nori. „Tėvynė“ guodziasi ant „Vienybės“, „Lietuvos“ ir net „Kurėjo“; burk tiejie trys laikraszeziai nori visus lietu vizkus reikalus iszdirbti pa gal savo kurpalį. „Vienybę“ „Tėvynė“ apkaltina už tai, kad Baczkauckas atėmė savo pažadėtą maszi ną. Jeigu ne „Vienybė“, „Lietuva“ ir „Ku rėjas“, tai butu viskas gerai iszeje, Baczkauckas, nors nie ko nedavęs, butu Susiv. „gar bės sanariu“. „Tėvynė“ sa ko, kad „Vienybės“ redakcija ergeliuojasi su „Saulės“ isz duotojum nuo senei, tai ir pro testus pirsz Baczkaucką su pasidziaugimu priėmė. Man rodosi kad teip ergeliuotis, ir dar daugiau, privalytu ir „Tėvynė“. Ant visų Bacz kaucko nedorumų „Tėvynė“ tylėdama juos patvirtina jiems pritaria. Ar tai tokis progra mas tautiszko laikraszezio? Susiv. virszininkas padarė Baczkaucką „garbės sanariu“ tikėdamasis vilko pakutos ir pasiremdamas ant konstituci jos. Konstitucija nerodo, kad

Susiv. virszininkas gal kam nors suteikti garbės sanarystę o tikrai „seimas, kuriuos pripažis garbės vertais už Susivienijimui padarytus nuopelnus“, ir „organas Susiv. nepri- valo kiztis į jokus vaidus, gindamas vien reikalus tautos ir Susivienijimo“. Matyt kad Susiv. virszininkai ant savęs nenor pripažinti konstitucijos tiesų ir elgiasi atbulai. Baczkaucko nuopelnai dėl Susiv. ir tautos yra visiems gerai žinomi, o tuomi ir Susiv. virszininkams. Kiek Baczkauckas padarė gėdos lietuviams, tai niekas jau jos nuo mūsų nenukreips. Pirm kelių metų Baczk. paczius kunigus tep- liojo jaučiaus, patį Susiv. vi- saip dargavojo, savo „taradai- komis“ demoralizavo lietuvius, už ką patys kunigai patraukė Baczkauką į sudą, kur tapė iszkrestas jo mėszlynas prieš svetimtauczių akis. Asz ap- gailiu tuos visus gelbėtojus Baczkaucko toje pruvoje, nes jie nežinojo ką darė. Už tąją pagelbą rods Baczkauckas jiems paskui atsimokėjo ap- szmeizoms. Prasidėjus paro- dos reikalui Baczk. viską isz- niekino; aukautojus, taigi ir kunigus, „kvaileis“, aukų rin- kėjus „szpicleis“. Ar nesi- džiaugė Baczk. isz persekioji- mo lietuvių ir isztrėmimo už lietuvcyste? Ar ne siundė lietuvių vienu ant kitų, kad sulaužytu kaulus koresponden- tams? Toki tai Baczkaucko nuopelnai! Ir dar nėra teip senei, kad juos butumėm už- mirsę. Už tokius tai nuopel- nus argi vertas Baczk. „garbės sanarystės“ klausiu asz Susiv. sanarių? Ar pažadėjimas ma- szinos numazgoja tuos juodu- lius? Kad Baczk. piktai daręs butu perstojęs ir butu pradė- jęs gerą veikti, galėtumėm tą jam atleisti. Bet to ne mato me. Visa Baczkaucko patai- sa kad jis perstojo kunigus dargavojęs ir akiai juos giria- kol vėl ne pradės niekinti,

Menka tai pataisa. Už tai gal kunigai Baczk. suteikti „gar- bės sanarystę“ kun. draugys- tės, bet ne Susiv.

„Tėvynė“ vėl liepia pasira- szyti tikrą vardą po korespon- dencijoms. Tas negerai dėlto kad pagal Baczkaucko recep- tą, greitai tokiam rasztininkui taptu sulaužyti kaulai. To- liaus, nors ir su vėrgu laik- raszcziai patenka ir Lietuvon, ir pakliuna į zandarų nagus. Esant tikram vardui, tokiam rasztininkui jau ant visados užtvėta grįžti Lietuvon. Man rodosi visi protestai prieš Baczkauką raszyti yra Susiv. sanarių, o ne invalydu, nes in- valydam, nesanariams Susiv., tie daiktai nerupi. Jug ir ku- nigai raszydami szį ar tą savo reikalų apgynimui, tikru var- du nepasiraszo.

„Tėvynė“ vėl užmeta „Vie- nybei“ kam raszo negerai apie kunigus. Net koresponden- tus iszsidirbusi pagal savo kurpalį. Raszysim visi gerai apie kunigus, kada jie gerai darys. Mes už tai jug nekalti, kad raszom blogai, nes kaip kunigai daro, teip apie juos raszome, ir kaip darys, teip raszysim ir toliaus.

Meleta.

Pittston, Pa. Geguzio 6 d. mūsų klebonas pasakė puikų pamokslą apie girtybę ir jos nuozmes pasekmes. Po pa- mokslo pasakė, kad ateinan- czioi nedėlio, tai yra 13 d. Geguzio, pasakysės daug zin- geidzių dalykų, atskirsės „pik- tus nuo gerų ir pastatysės juos po kairei“. Po tokiai nepa- prastai intencijai lietuviai pradėjo yvairiai kalbėti ir laukte laukė nedėldienio. Sulaukus to teip laukiamo nedėldienio žmonės rinkosi bažnyzion ne- paprastai ankscziau ir nepa- prastam daugume, kiekvienas norėjo gauti artesnę vietą prie sakytojo, kad galėtu gerai gir- dėti apie tą skyrimą „tų pik- tujų“. Po miszių kunigas ili-

pęs sakyklon pradėjo nuo žo- dzių Evangelijos; „sergėkitės netikrų pranasų, kurie ateina pas jus prisidengę avių kai- liais, o viduryje yra plėszian- cziais vilkais“, toliaus papasa- kojo apie parizėjus ir veid- mainius ir paskui kad sakė tai sakė. Vienok kunigas neap- sirokavo, kaip tas pamokslas klausytojų bus suprastas. Gal butu ir geriaus supratę, jeigu butų niekados negirdėję Szliu- po pamokslų; dabar gi net gaila to rengimosi ir žmonių juokinimo. Bet kam tas pa- mokslas buvo rengtas, tulasis paklaus? Tai blaivininkams, kuriuos kunigėlis iszgarbino sziteip: „Pabaltinti grabai, ku- rie pavirsiuz iszveizi gražus, o viduryje yra pilni dvokian- czijų pulių ir sutrunėjusių kau- lų, tai giminė angių, tai žal- czijų veislė, kuri tykoja kiek- viena įkasti ir užnuodyti, tai tarnai prakeiktojo Szliupo, niekintojai kunigų ir tikėji- mo; jie eina į bažnyczią, atlie- ka tikėjimiskzas priderystes, bet vis tai daro dėl savo biz- nio vien, kad galėtu katalikus prazudyti! Viskas jiems nege- rai; negerai kunigai, negeros bažnyczios ir negeras jiems net visas draugijos surėdymas, jie patys nežino ko reikalauja! Tai kardai dėl iszgriovimo ka- talikystės. Jie sako, kad ku- nigas turi tik altorių daboti ir nesikiszi į draugystės reika- lus, jie sako kad kunigui per pilnai užtenka ant mėnesio \$100,00 pragyvenimui ponisz- kam dar, o visas pervirsiuzis, kaip jie sako bergzdi įemimai, už tykėjimiskzas patarnavi- mus turi but apverstai ant labo žmonių, vyriausiai apszvietos, jie drysta kalbėti kad bažny- czios ir visi parapijos turta; turi but užraszyti ant vardo parapijos, jie kalba kad bago- cziai—kapitalistai skriaudzia nekrikszczioniskzai darbinin- kus, ir kas blogiausiai, jie parsikvieczia bedievį Szliupą, tą kunigų ediką ir kitus pa-

szlemėkus, kurie jiems apie szitokius dalykus aiszkina su- sirinkimuose. Ar—gi galima už tai dovanoti?“ Ant galo nurodė pavojingas vietas, kur lietuviai susirenka pas lietu- viszkus biznierius (mus kun. karcziamnykai yra geriausi) ir prasergėjo žmones kad nesi- raszytu niekas nors prie nau- josios blaivystės draugystės, nes ji yra sutvėta tik dėl to, kad iszsiėmus czarterį galėtu parsikviesti Szliupą, Demb- skį ir kitus paszlemėkus lai- kyti jiems prakalbas; teip—gi jie nutarę yra ir knygyną pa- sirengti, į kurį parsitrauktu svietiskų—szliupiskų knygų ir jomis nuodintu žmonių protą.

Abėlnai szis pamokslas pa- darė ant žmonių gerą įtekme. Ateinanti nedėldienį bus Szliu- po pamokslas. *Blaivininkas.*

Newark, N. J. Per vely- kas pas mus susigincziyo du lietuviai, kuris galės daugiau degtinės iszgert. Susiderėjo isz stuopos, kurią vienas isz- gėręs laike 10 minutų iszke- liavo į aną svieta. Angliszki laikraszcziai apraszė kaip apie polenderį.

Mūsų mieste pasidarė viena szventa draugystė ir už mierį pasistatė niekad ir niekur nie- ko nepirkti nuo teip vadina- mų bedievių. Kas zin ar žy- dai yra dievotesni už lietuvius?

Newarke girtuoklystė tarp lietuvių daugumos yra pilna- me žydėjime. Lietuviszkų kar- cziamų yra 6, o kad karcziam- ninkus užlaikyti nuo bado reik- net \$8,000,00 ant metų, ką su- deda mūsų lietuviai. Tuli karcziamnykai palaikę kar- cziamą pusmetį ar daugiau, visko nustokę ir dar kitus nu- skriaudę eina į pabirką dirbti ir pradeda isz naujo gyventi, kaip butu tik atkeliavę isz Lietuvos. *Dzukelis.*

Brooklyn, N. Y. Rūgpju- czio 14 d. 1896 m. tapo pas

mus įkurtas Lietuviškas Social-Demokratiškas Kliubas, kuris įsitaisė ir savo knygyną. Per visą tą laiką Kliubas gerai laikosi. Menesinei Kliubo susirinkimai atsibuna visados pirmąjį panedėlį kiekvieno mėnesio svetainėje po No 73 Grand str. Brooklyn, N. Y.

P. A. Draugelis.

Lowell, Mass. Darbsizmu nenualsaus V. M. Sabonio tapė suorganizuota Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kuopa. Prisiraszė 10 sanarių prie antrojo skyriaus, su metiniu mokesčiu \$2,50 ir penktuku ant lietuviszko veluko; sanariai užsimokėjo iš kalno už visą metą. Vėliaus gal susitvers czionai ir Tėvynės Mylėtojų Draugystės kuopa.

S. V.

Draugyste „Daukanto Mantos“.

„Varpas“ 3-me num. szių metų, praneszė apie susitvėrimą Lietuvoje draugystės pavardu „Daukanto Mantos (turtas)“. Koki draugystės mieriai, skaitytojai supras iš žemiaus tilpusio raszto paczių užmanytojų bei įstatymų, kurie dabar visur yra platinami. Metinė mokeskis tikrų sanarių yra 5 rubliai (apie \$2,65 ct.) Kad draugystė yra susitvėrusi Lietuvoje, dėlto nėra galima vieszai apgarsinti komiteto adreso. Tą viską reik atlikt tiktai per laiszkus. Gražu butu, kad mes Amerikos lietuviai sutvertumėm szaką „Daukanto Mantos“ ir pastotumėm jos tikrais sanariais, abelnai sanariais mūsų tautiszko pasikėlimo, o tuomi susivieniję visi lengviaus nuveiksime mūsų tautiszkus darbus.

Czion paduodame įkurtojų „Daukanto Mantos“ atsiszaukimą iš „Varpo“ ir įstatus:

„Daug iš ko gali numanyti, kaip augsztai tautos kultura yra kilusi, bet rods nieks teip

teisingai neliudyja jos stovio, kaip tautiszka raszliava. Raszliavoje, tarsi vedirodyje, tautos apszvietą, mokslą ir dailą pamatome. Jeigu tautos raszliava stovi augsztai, jeigu moksliszki tyrinėjimai, o teipogi ir mokslo platinimas daug spēkų tautai atima, tai tas jau iszliudyja ir jos kultura gana augsztą.

Teisingas ugis lietuviszkos raszliavos jau suvirsz kaip trisdeszimts penki metai Rusų vyriausybės yra stabdomas; vyriausybė netik užgina spaudinti, bet, kas įstabiau, ir skaityti lietuviszkus rasztus nors jie butų nekalcziausio turinio. Kokioje ten kalboje nebutų raszlytas rasztelis, jeigu jis tik nėra prieszingas valdziai, ji vyriausybė leidžia turėti bet saugok tik, Dieve, kad jis nebutų lietuviszkas už nėnkiausią raszeziuką ar knygutę liksi vyriausybės nubaustas ar kalėjimu arba isztrėmimu iš rybų Lietuvos.

Neveizdint ant tokio piktos vyriausybės užpuolimo ir da teip neszvaraus prieszio, kaip Rusų vyriausybė, lietuviszka szliava kasmet eina vis didyn, kasmet randa daugiau darbininkų, savo apginėjų; lietuviszkos knygelės, Prusose ar Amerikoje spaustos, platinasi netik pagal rubezių, bet nueina jau ir į tolymesnius krasztus Lietuvos; kyla tautiszkas susipratimas, o drauge su juom vis karsztesnis politiszko padėjimo apszvarstymas; priesz vyriausybę didinasi ne apykanta ir net įpykimas, Bet kartn su tuom auga ir skaiteszius „prasikaltėlių“ už prilai kymą lietuviystės. Tarp tokių „prasikaltėlių“ pirmą vietą užima visi tie, kurie neveizdint ant pavojaus, rupinasi apie pakėlimą savo raszliavos, savo mokslo. Buvis lietuvi raszėjo sziandien labai sunkus: jis raszo netik dykai, be jokio pelno už savo darbą, bet da patsai tur szijieszkoti pinigų

ant iszleidimo savo rasztų. Už tokį pasiszventimą ir tokį triusą ant labo tėvynės lietuvių raszėjas gal apturėti tik vieną užmokestį—bausmę vyriausybės, tik vieną atsilsį... kalėjime, arba tolymoje Maskolijoje.

Teip sunkus padėjimas lietuviszko raszėjo aiszkiai pagalbos reikalauja; palengvinti jam jo darbą, pagelbėt nesztiti jam jo sunkią nasztą, tai pareiga sunų tautos, vardan mokslo ir gerovės kurios dėl jis triusia. Užtai-gi neseniai užgimusi draugystė po vardu „Daukanto Mantos“ rupinasi apie prilai kymą ar szelpimą lietuviszkos raszliavos, pakėlimą mokslo ir dailos Lietuvių tautos.

Tokį tai siekį paskyrė sav „Daukanto Mantos“, ir mes velyjame tai draugystei konogeriausios kloties ir kononau dingiausio veikimo ant labo mus nuvargintos tėvynės.”

Įstatymai Daukanto Mantos.

§ 1.

Daukanto Mantos rupinasi apie tobulinimą ir ugį lietuviszkių: mokslo, raszliavos ir dailos Lietuvoje.

- iszleidziant originaliszkus rasztus lietuviszkoje kalboje neiszskiriant jos dialektų,
- iszleidziant vien tik moksliszkus veikalus, vers tus iš svetimųjų kalbų į lietuviszką,
- paskiriant premijas už geriausius atliktus originaliszkus rasztus,
- duodant be palukanų paskoles ypatoms, jau atsizymėjusioms savo darbais, tolymesniam trusui ir tyrinėjimui dalykuose tautiszkos kulturos.

§ 2.

Iš aprubės savo veikimo D. M. atmeta visiszka siekius partyviszkių, kurie kliudo klausimus tikėjimo ir politiszko veikimo.

§ 3.

D. Manta susideda iš:

- sanariszkių mokeszių,
- aukavimų,
- pelno, įgyto nuo pardavimo veikalų, knygų ir kitoniszkių daiktų,
- pelno įgyto pramonėmis Mantos redytuvės.

§ 4.

Turtas D. Mantos dvejojpas:

- pamatinis ir
- vartojamas;

pamatinis turtas auga iš sanariszkių mokeszių, aukavimo be ypatingo paskyrimo nuo aukadarių, ir iš ypatingai paskirtų palukanų nuo vartojamo turto; vartojamas-gi turtas auga iš palukanų, kokias iszduoda pamatinis turtas, iš ypatingai paaukautų turtų atlikimui nuspręsto veikalo arba iszleidimui nuspręstų knygų, paveikslų, arba paszelpai: iszleistojiams, rasztininkams arba teplioriams, teipogi auga jis per pelną iš pramonijų redytuvės sanarių.

§ 5.

Atsitikus reikalui svaresniam už vertę vartojamo turto gali buti sumažintas ir pamatinis turtas ant deszimties nuoszimezių per nusprendimą ¼ balsų susirinkusių ant visuotinio metinio susirinkimo sanarių, jeigu tiktai skaitlius susirinkimo balsų svers ½ visų tikrųjų sanarių.

§ 6.

Turtas iszsiduoda ant siekių paminėtų § 1 tiktai iš vartojamo turto, iš pamatinio-gi turto — ant paminėtų siekių pagal § 5.

§ 7.

Valdzia D. Mantos pridera visiems jos sanariams, kaip tai: įsteigtojams, tikriemsiems ir garbės sanariams, kurie valdo per: visuotinius susirinkimus ir rėdo D. Mantą per „Redytuvę“.

§ 8.

Sanariais D. Mantos yra:

- įsteigtojai, kurie prisidedo prie įkurimo D. Mantos ir laiko tvarką jos iki įkurimui Redytuvės

D. Mantos.

b) tikriejie, kurie įmoka per metus mažiausiai penkis rublius pinigais pagal kursą vieszpatysčių,

c) garbės sąnariai tie, kurie išsykio įnesza į D. Mantą nemažiaus szimto rublių pagal kursą ir iszreiszkia priegtam savo norą likti sąnariais D. M.

Pasarga 1. Į sąnarius gali būti iszrinkti nors ir neįmokėję sąnariszkų pinigų, bet suteikę jai atsakanczią naudą pasielgimais reikalingais D. M.

Pasarga 2. Į sąnarius gali būti iszrinkti žmonės yvairių lyczių, tikėjimų, tautų ir visi tie, kurie tikrai prijauczia siekiamis D. M.

§ 9.

Sąnariai įsteigtojai rėdo D. Mantą, ją sutvarkina, renka sąnarius ir suszaukia pirmąjį visuotinį susirinkimą, pasilieka pagal jų norą, sąnariais tikraisiais arba garbės ir, lygiai su kitais, prisideda prie rinkimo sąnarių rėdytuvės.

§ 10.

Visuotinis susirinkimas pirmą sykį skaitosi teisingu tikrai tada, kada susirenka nemažiaus, kaip pusė visų sąnarių D. Mantos; nesusirinkus pusei, sąnariai paskiria antrą susirinkimą, kurs pabaigtinai atlieka savo reikalus ir paveda rėdytuvei pildyti nusprendimus susirinkimo.

Pasarga. Kiekvienas isz sąnarių D. Mantos, negalėdamas atvikti ant visuotinio susirinkimo, prisiunczia savo balsą per iszreiszkimą savo nuomonės laiszke.

§ 11.

Visuotinis susirinkimas iszrinkęs sąnarius Rėdytuvės ir revizijos paprastu daugumu balsų susirinkusių ir pranešimu neatvykusiųjų paminėtų § 10, renka sąnarius prisi-laikydamas § 8.

§ 12.

Rėdytuvė (komitetas) D. Mantos susideda isz penkių

ypatų ant trijų metų iszrinktų paprastu daugumu balsų visuotinio susirinkimo isz tarpo visų sąnarių D. Mantos. Rėdytuvės sąnariai iszrenka isz savo tarpo pirmsėdį ir patys pasidalina darbus. Praslinkus trejiems metams, kas mets isz rėdytuvės iszeina isz eilios du sąnariu, vietoje kurių renkasi isz naujo, neski-riant ir sąnarių pagal eilios iszėjusių.

Rėdytuvė suszaukia kasmets vieną visuotinį susirinkimą, kuriam atiduoda atskaitą isz savo metinio darbo ir atsako už rėdymą D. Mantos.

Pasarga. Susirinkimas sąnarių Mantos nelaukiant praslinkimo metų gali tapti suszauktas arba $\frac{2}{3}$ balsų rėdytuvės greta su revizijos sąnariais, arba $\frac{1}{3}$ visų sąnarių Mantos atlaidusiųjų savo pareikalavimą į Rėdytuvę. — Valdžia tokio susirinkimo lygi yra visuotiniam metiniam susirinkimui vientik tame klausime, dėl kurio liko suszaukta.

§ 13.

Revizijos sąnariai renkasi ant trėjų metų, kurie kas mets turi perstatyti priesz visuotinį susirinkimą savo atskaitą apie pasielgimą sąnarių rėdytuvės dalyke Mantos. — Pagal kiekvieną reikalavimą sąnarių revizijos Rėdytuvė turi parodyti ir iszaiszkinti savo pasielgimus Mantos dalykuose. Sąnariai revizijos persitikrinę bledingame pasielgime Rėdytuvės, turi juos persergėti arba pareikalauti visuotinio suszaukimo susirinkimo.

§ 14.

Rėdytuvė prisilaikant tiesų § 1 turi valdžią iszduoti visą metinį vartojamą turtą, papildžius pernai sumazintą pamatinį turtą.

§ 15.

Rėdytuvės sąnariai pildo:

- užduotis szio statuto,
- nusprendimas susiriukimo ir
- patys rupinasi apie pa-

dauginimą ir pakėlimą garbės D. Mantos rubežiuose statuto.

§ 16.

Jieszkantis paszelpos nuo D. Mantos turi kreiptis arba tiesiai prie Rėdytuvės arba per artimesnijį sąnarį, kurs turi padėti jieszkancziam ir palengvinti darbą Rėdytuvės prisiuncziant jai reikalingas žinias dalyke praszyto.

§ 17.

Skolininkai Mantos įgydami paskoles, iszduoda paskirtam nuo Rėdytuvės sąnariui formaliszką rasztą savo skolingumo ir turi jam sugražinti kaipo ypatiszką skolą.

§ 18.

Likvidacija arba kitoniszkas pavedimas D. Mantos teipogi ir kiekviena permaina szio statuto §§ gali būti atlikta vien-tik per nusprendimą susirinkusiųjų $\frac{2}{3}$ visų tame laike esancziųjų jos sąnarių.

Nauji rasztai.

Trumpa Geometrija. P. N. Tilžėje 1900 m. Kasztu autoriaus; spausdinta pas O. v. Mauderodę. Puslapių 73; Su 147 paveikslėlis.

Mūsų lietuviszkoje literaturoje kas kartas yra užtaisomos spragos knygelėmis reikalingomis, tai reikalingesnėmis mūsų žmonėms, prie kurių prieguli ir geometrija arba mokslas apie matavimus, mieravimus, tiesiai, kantuotai, pažiurniai ir tt. Szita knygelė yra pirmą kartą lietuviszkoje kalboje ir pirmuoju laiptu matavimo. Lietuviams rodyjame susipažinti su szitąja knyguete.

Epiktėto aforizmai su priedėjimu keleto skyrių isz jo „Pruntavimų“. Su įženga ir pažymėjimais. P. N. Tilžėje 1900 m. Kasztu autoriaus. P. N. Pusl. 32.

Szitoje knygeleje yra parduota tarmės pilozopo Epiktėto, kuris gyveno pirmame szimtmetyje ir buvo labai pro-

tingu. Tųjų tarmių patsa Epiktėtas neraszė, baimydamsis puikiu (gal garbinamu?) tapti. Jas užraszė jo mokintiniai arba klausytojai, kurios kiekvienam žmogui tin-ka dėl pasimokinimo dorybės, augsztos mislies ir meilės.

Czion paduodame porą tų tarmių:

Vilkas į szunį panaszus, kaip szvelnliežuvis, paczios miliukas (mylėtojas?) ir dykaduo-nis—(jie visi) viens į kitą panaszus. Saugokis tada vietoje bandą saugojanczių szunų per klaidą į namus bjaurių vilkų neįsileisti.

Geriaus su teisybe sutikti ir nuo klaidingos nuomonės atsakyti, negu su klaidinga nuomone sutikus, paskui būti teisybės pergalėtu.

Stengkis palikti savo vaikus labiaus apszviestus negu turtingus; apszviestųjų viltys labiaus pavydėtinos (geidautinos?) negu tamsuolių turtai.

Taigi knygelė yra verta perskaitymo.

Žaibas ir griaustinis. P. N. Tilžėje 1900 m. Kasztu autoriaus. P. N. Pusl. 40. Su paveikslėlis.

Szita knygelė iszaiszkina apie žaibus ir perkuonija arba griaustinį, kaip tas pasidaro ore ir kaip žaibą (elektrą) galima maszina padaryti, kaip amerikietis Franklinas, pirmutinis, isztyrė, kad elektra yra ore, kaip galima nuo jos (perkunijos) apsisaugot. Knygelė teipgi verta perskaitymo su nauda dėl kiekvieno žmogaus.

Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės raszyti ir spausti iszmoko. P. N. Tilžėje 1900 m. Kasztu autoriaus. P. N. Pusl. 38. Su paveikslėlis.

Szitoje knygeleje apraszta kaip žmonės nemokėdami senovėje raszyti, kaip svietas kad sziantdien raszo, vartojo visokius ženklus, mazgelius iszreiszkimui savo mislies, užraszymui dėjų. Paskiaus

jau žmonės prasimanė rašyti raides, bet neturėjo popieros, ir tokias su kalta iszkaldavo į akmenį, geležį paskiaus ant medinių lentu, lapų ir net kailių (pergamento). Reikiant daug rašyti, tokiais akmenais ir kitokiais ženklais užkraudavo namus; tokie rasztai užimdavo daug vietos, nes raidės vis būdavo labai didelės. Paskesniame laike raszymo budas tapė labai isztobulintas ir parankesnis, bet reikiant kokios knygos daugiau, turėjo daug rasztininkų ilgus laikus sėdėti, kol perraszydavo; tokios knygos arba rankraszcziai vėl buvo nesvietiszka brangios, ir vargingesni žmonės nieku būdu negalėjo tokios knygos įgyti, nei ką mokintis. 1370 m. Olandijai atsirado žmogus, vardu Kosteris, kuris iszpjauzdavo (iszdrožinėdavo) isz medžio raides, paveikslus, bet niekam neatėjo ant mislies tokias raides skyrium iszdrožti ir knygas spausdinti. Su Kosteriu susipažino Jonas Gutenbergas ir isz karto suprato tą darbą, kad tokių raidžių daug pridrožus, galima sustatyti daug laksztu, o ne drožti kiekvieną puslapį isz naujo, atspausiti daug spaudimų (kopijų), ir jas iszardžius vėl dėl kitų knygų statyti ir vėl spausiti. Tai Gutenbergas iszradymas. Nuo Gutenbergas iszmoško Faustas raides isz metalo jau nulieti, kas paskiaus vis patobulinama tapė, ir szian dien jau teip isztobulinta, kad kopijų (knygų) atspaudimas yra visai lengvas ir greitas, kad vienoje valandoje tukstancziai yra atspaudžiami. Spauda knygų, kaip saulė kad, apszviečė visą svieta ir kas tik tai skaityti moka, privalo už tai Gutenbergui pasidėkavoti. Vienok Gutenbergas isz savo iszradimo ne turėjo naudos ir savo gyvenimą užbaigė varge. Jo dziaugsmas vienok tame buvo, kad

žmonija turės neapsakomą naują. Skaitanti szią knygelę dasizinos kaip senovėje žmonės mokinti buvo, kaip galėjo žines įgyti, o kaip szian dienas įgyja.

Bulvių vaisynimas. P. N. Tilžėje. 1900 m. Kasztu autoriaus. Pustl. 31.

Szitoje knygelėje yra apraszta bulvių arba ropuczių isztorija, isz kur jos pasiplatino po visą svieta. Toliaus eina apraszmas apie jų atmainas, kaip dėl bulvių reik sutaisyti žemę, kaip sodyti, kaip auginti ir užlaikyti. Knygelė yra labai naudinga ukininkams.

*Trys pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadorių sodieczių. Paraszta P. N. Ant-
ra laida. Tilžėje 1900 m. Kasztu autoriaus. Pustl. 35.*

Knygelė naudinga ukininkams su pamokiniu kaip užvesti szeszlaukine ukę, kad apturėti isz žemės didesnę naują, kur kokius javus sėti, kaip iszdirbti žemę, kaip meszlus krėsti, kaip juos sutaisyti. Szitos knygelės pamokslus pagerinimui ukės lengva iszpildyti, nes jie nereikalauja didelių kasztų.

Garbus P. N. paraszė 6 naudingas knygeles ir savo kasztu iszleido, už ką jam prigul daug kartų acziu. Gailu vienok, kad visos tos knygelės sudarkytos kalboi tapė atspausstos. Tos knygelės turėtu antra tiek vertybės, jeigu jose butu gryna kalba, kokiaszian dienas yra vartojama daugumoje mūsų rasztų.

Isz visur.

Leipzige, Saksonijai, policija sugavo du amerikonus vartis deimantų ir iszkraczius atrado už 77,000 markių deimantų.

Paryžiuje koksai netikėlis imetė saują žiamės į elektriską dinamomaszina, kurios pajiega yra nuo 1500 arklių, ku

ri apszviečia vieną isz didžiųjų daržų. Izinierius laiku patemyjo ir paszalino pavojų, antraip butų atsitikusi baisi eksplozija.

Viennoje, susimuszė universitete studentai protestonai su katalikais, kad policija turėjo abejus vyti isz universiteto. Priegtam valdzia užgynė studentams neszioti draugysczių ženklus, nes pagal tuosius prieszininkai užpuldinėja savo prieszus ant gatvių.

Mandžurijai, Kinuose, susimuszė kazokai su kinų kareiviais kur užmuszė 10 kazokų ir vieną apiciera. Po tokiam atsitikimui atėjo daugiau kazokų ir užmuszė vėl porą deszimtų kiniecių. Abi valdzios padavė skundus reikalaudamos nubaudimo kaltųjų ir atlyginimo už užmusztuosius.

Ant Admiraliskų salų pirmoporos mėnesių gyventojai skaniai suvalgė porą vokiecpalakių, už ką dabar Vokietijos valdzia nusiuntusi savo kariauną užmuszė net 60 žmogėdžių, daugel kaimų sudegino kaipo ir kitokių iszkadų dar pridarė. Užmusztieji žmogėdziai gal vokiecpienos negavė nei paragaut, turėjo gyvaszczius prikiszti.

Kinuose, provincijai Tientsin, gyventojai iszpjovė daugelį krikszczionių bei misjonierių.

Rytinėse Indijose, kur vieszibadas, Anglijos valdzia pasirupino suteikti baduoliams darbą prie taszymo akmenų, kur moka už dieną vyrams 3 centus, moterims 2½ ct. o vaikams 2 ct. 1,500,000 žmonių ubagauja vien, kur sugriebtu kokį kąsnį maisto.

Leipzige, Saksonijai, policija užgynė ant teatro perstatyti komediją „Tamsos galybė“ paraszta L. Tolstojaus.

Vokietijai didesniuose miestuose gyventojai ir visi knygų spaudejai rengiasi iszkilmingai apvaikszczioti sukaktuves 500 metų nuo gimimo Jono Gutenbergas, pirmojo spaudos iszradėjo.

Aprikoje, Kongo Laisvai Valstijai, prie upės Rusizi, 1000 vokiecių užėmė 3000 keturkampių mylių ir apskelbė kaipo Vokietijos kolonijas. Jeigu juos butu gyventojai sumuszę, Vokietija butu gal karę apskelbusi arba pareikalavusi milzinzsko apmokėjimo.

Italijai, Romos provincijai, per ežerą Vico, kėlėsi laive apie 40 žmonių ant atlaido sz. Lucijos Ronciglione, kur laivui apsvirtus visi prigėrė apart 13, kurie plaukdami iszsigelbėjo.

Kursze, pas salą Oesel nuszkendo Norvėgiszkas laivas „Johannes“ kur isz 29 jurininku tik 12 iszsigelbėjo.

Vokietijai popieros pabrinkantai padarė monopolijų ant popieros, dėlko susidėjo visi laikraszczių iszleistojai ir nutarė savo popieros pabrinkaitaisyti, o nuo monopolistu popieros visai nepirkti.

Konstantinopolyje prieszaisultoną nusizengė 23 moters isz haremo, isz kurių 9 isztrėmė į Maząją Aziją o 14 nuzemino ant laipsnio tiktai paprastų tarnaiczių.

Vengrijai vienas sodietis pasiryžo nužudyti savo paczia, kuri su juomi nenorėjo sugyventi. Per visą nedelę sodietis vaikszcziojo į bažnycia, meldėsi karsztai ir aukavo aukas praszydamas „Dievo padėjimo“ iszpildyti užmanymą. Galiausiai savo moteriszkę užszovė. Sudas galvazudą nusudyjo ant 12 metų sunkių darbų.

Ar socialistas gali būti kataliku?

SODIEČZIAMS IR DRAUGAMS DARBININKAMS PARASZE ŽMOGUS.

„Bėda jums mokintajai raszto ir farizėjai, apgaudinotojai, kurie esate apczystyti kaip kruzas isz lauko, o isz vidaus esate pilni apgavimo ir bjaurumo”.

Mat. 23, 25.

— Ar klausiai tų pamokslų kur sakė vienas kunigas apie socialistus? — užklausė manęs geras pažįstamas, atėjęs pas mane.

— Klausiau biskj, pamacziau, kad neverta, ir iszėjau.

— Žinoma; reikia būti paskutiniu pusgalviu, kad jau duoties apsukti galvą tokiais iszmislais apie socialistus ir busentį socialistiską surėdymą. Ten rasi apie viską, tik ne apie tą. Bet ar girdi, pasakyk man teisybę, mat asz jau neberimą kartą girdžiu, buk socialistai norį isznaikinti tikėjimą, o asz, mat, esu tikru kataliku, bet matau teip pat teisingumą socializmo, ant galo kaipo darbininkas asz pats datyriau jo naudingą vaisių... na, tai matai, linkėciau, kad katalikystė su socializmu santaikoj gyventu. Isztikro gana teisingai sako mūsų social-demokracijos programos¹⁾, kad „tikėjimas yra dalyku privatiszku”, t. y. priguli nuo kiekvieno žmogaus, kas kaip nori, tas tegul teip tiki ir kad niekas nesiveržtų į jo sąžinės dalyką. — Gal tu, kaip daugiaus matęs, daugiau skaitęs, pažįstas prakilnius socialistus, tai tu greiciau gali žinoti, ar jie teip mislyja, kaip sako ir raszo. Tai gi pasakyk man teisybę, ar socialistas isztikro gali būti kartu ir kataliku, ir iszaiszink man, ar tuose žodžiuose „tikėjimas yra privatiszku dalyku” nėra paslėpta ko kito juose?

— To, meldžiamas, neatliksi keliais žodžiais. Bet nieko nekenks, kad tu užtruksi pas mane, jug nekartą ilgai sznekamės. Sėsk, sztai tabako, pasidaryk papirosą o asz tau iszaiszkinsiu.

Visupirmiausiai turi su manim sutikti tame dalyke, kad nei mūsų pamatinėse pažiurose, iszreiksztosė progrome, nei mūsų reikalavimuose, dėl karių kovojame, nėra nieko tokio, kas dasilytėtu tikėjimo, kas risztų jį su tikėjimu. Tenai rupinamasi tik apie darbininkų gerovę.

1) Čzia kalbasi apie Erfurtiskąjį programą,

Mes kovojam su dabartiniu draugijos surėdymu, norime to, kad nebutu pasaulėje tokio neteisingo padalinimo žmonių į luomas, kad viena neskaitlin ga luoma negalėtų engti ir skriausti visų dirbanczių žmonių. Žinome apie tą gerai, juog kiekvienas meistras, pabrikantas, dvarponis ir t.t. negyvena isz savo darbo, tik isz tų varguolių darbininkų, kurie teturėdami tik deszimtį pirsztų ir galvą ant sprando, jiems prispirti pardavinėti savo sveikatą. Tas pagal mūsų nuomonės yra neteisinga, yra engimas, skriauda. Ir kiekvienas tą numano ir jaučia, net ir tamsiausias darbininkas, kurs per visą savo amželį nė girdėte negirdėjo apie socializmą tą supras, ir nekartą jo szirdis ir protas prieszinasi tam.

Tai-gi, idant turėti kuoilgiau klausų įrankį, stengiasi laikyti žmones nežinajime ir tamsybėje, kad negalėtu pažinti savo paczių galybės. Tokiu budu, tankiai nenumanydami to, ką daro, padaroms daug sunkių skriaudų. Matė tą jau Vieszpats Jėzus, kurs pasakė: „Lengviau nugarkupriui (verbliudui) iszlysti per adatos ausį, negu turtingam į dangaus karalystę įeiti!” Jeigu mes matome szitą neteisingumą, tai aiszku, kad norime įvesti naują tvarką pasauleje, negu kad vienas turėtu, ko jam reikia, o kitas kad būtų vargšzu, bet kad visi turėtų už savo darbą žmoniszką pragyvenimą. Jug jau pasakė szv. Augustinas: „kuom yra vieszpatystė be teisingumo, jei ne sueimė (susirinkimas) plėszikų?”, o szv. Jonas Auksaburnis sako: „Piniguoczius yra dykaduoniu”. Turi įvykti lygybė per tą, kad vienas su kitu pasidalytu savo turtais. Butų geriau, jeigu visi turtai butu abelni (visiems prigulėtu).

Iki sziol neatradom jokio prieszingumo tarp katalikystės ir mūsų mokslo. Jug mes ueprikalbinėjame nė prie vargystės, nė prie plėszimo, nė prie kokios norint nuodėmės priesz tikėjimą. O krikszczionių tikėjimas ir abelnai visi tikėjimai jug užgina daryti blogą artymui, engti ir kankinti kitą. Socialistui niekas nekliudo buti geru kataliku.

Bet vėl žinome, jeigu priesz mus eina luoma žmonių, turinczių pinigų, ant kurių peczių remiasi dabartinės vieszpatystės ir įvairus jų įrankiai: kariumenė, policija ir t.t., kuri vienu žo-

džiu turi sziantieną galybę, tai mūsų galė liekasi vienybėje. Ant mūsų, ant darbininkų remiasi visa draugija, isz mūsų visi gyvena; tai-gi, jeigu perstotumėm klausyti mūsų engėjų (skriaudėjų), tai niekas mūsų nepergalėtų — bet tik su viena sanlyga: turėtumėm tą visi padaryti, nės padarius teip keliems, meisteris iszmestų ir atstatytų nuo darbo, o kitus priimtu ant jų vietos. Kuogeriausiai tas matoma per straikus. Tai-gi mūsų užduotis — mokinti kitus darbininkus, kad neužstotų kelio savo draugams, kad eitų su jais isz vieno, jeigu tie kovoja už savo buvio pagerinimą arba už teisingą dalyką. Negalimė veizėti, kokios tautos yra tas arba kitas darbininkas, kokį tikėjimą turi savo szirdyje, nės visi darbininkai yra beturcziai ir skriaudžiami ir tik tuomet galės nuveikti, jeigu turėsis isz vieno, jeigu žydas darbininkas negadins užmanymo katalikui o katalikas žydui ir t.t. Kovos ir ginczai dėl tikėjimo iszeina ant blogo tik žmonėms, nės priveda prie brolzudiszku karių, kaip tas atsitinka ir mūsų laikuose; užteks priminti Krazieczių skerdynės per maskolius, Armėnų-gi per turkus ir t.t. Tai-gi parodymui, kad mums visai nerupi, kas į ką tiki, kad mūsų eilėse privalo iszvienu kovoti visų tikėjimų darbininkai priesz engimą ir pasakėme, kad „tikėjimas yra privatiszku kiekvieno žmogaus dalyku”.

Mes nenorime įlysti į kiekvieno mūsų draugų sąžinę ir todėl paliekam kiekvienam laisvę tikėjimo tokią, kokia jam patinka. Ne kovojam su tikėjimu, nės jis niekur mūsų netrukdo, dar-gi visai sutinka, bet isz kitos pusės nesiremiam ant vieno tikėjimo ir neprispiriame tikėti teip, o ne kiteip, nės menkas bus tikėjimas isz prispyrimo užlaikomas. Palikdami kiekvienam darbininkui pilną laisvę tikėjimo, reikalaujame nuo jo dorumo; kiekvienas doras darbininkas yra mūsų draugu.

O kožnam žmogui nežiurint į jo tikėjimą pripažinstam lygias tiesas. Teip paveizdan Vokietijoje, isz kur iszvyti tapo jezuvitai, socialistai stovėjo ir stovi už tą, kad reikia jie sugražinti, nės negalima iszmesti ir persekioti žmogaus už jo persitikrinimus.

(Toliaus bus.)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĒ
JONAS SLIUPAS, M. D.

(Tāsa)

12. Bernhardas Dihrikis.

Bernhardas Dihrikis, kurs mirē 25 d. augusto 1892 m., buvo mažu populariškiausias šio laikmečio Latvys; jį paprastai vadindavo „wezais hofrats” arba „pagalma padomneeks”. Kaip širmas ažuolas, perleides nepagadą ir vētras, taip jis stovėjo jaunos kartos tarpe. Dihrikis prigulėjo prie pirmųjų tautos kēlējū, jis dalyvas buvo visū kiltesniū darbū dēl tautybos.

Dihrikis gimē 11 d. sausio 1831 m. Vidziamyje, Ehrglū valsčiuje, kur jo tėvas buvo kruogininku Vehjavos Leelamjame kruoge. Tėvas Jahnis veikiai iš čia ištraukē gyventi į Augš-Kurseme, arti Vez-Sehrpylēs. Cion Dihrikis perleidē kundikystēs metas ir lankē Jokubštado apriakēs mokslainē, nors tėvas buvo vėl išējēs gyventi į Vidziamj — į Behrsonēs Grahvenā. Pabaigēs čion mokslā, Dihrikis 1848 traukē į Terbatos mokintojū sēminarijā (įsteigtā 1828 m.), kuriā užbaigē su geriausia sēkme. Tad jis su tuščia rods kišenetraukē į Peterburgā į pavidagogiškā augštesnī institutā, neseniai tam atgal įsteigtā, ir tū pabaigē kaipo valdzios stipendiatas 1852 m. ir tapē nusiūstas į Arensburgā už maskoliškos kalbos mokytoją prie tenaitinēs 4-klasēs progymnazijos, kur jis pasiliko iki 1858 m.; čion jis neteko savo moters, gim. Olivijos von Falken. Mokintojo amatas jam netiko, īpačiai kad jis negalējo palei savo nuožvalgā dirbti dēl Latviū tautos, ir todēl atitarnavēs valdziai už stipendijas, jis 1858 m. keliavo į Rygā, kur pristojō prie kameral-palotos už raštvedj.

Latvijoje, īpačiai Rygoje, tuomlaik prasidējo naujas krutējimas. Anšis Leitans buvo 1856 m. įsteigēs „Mahjas Weesi” ir pritraukēs į sādarbystā pulkelj mokytū Latviū, — patys Latviai buvo pradējē dirbti dēl savo tautos! Tai buvo svarbi valanda... Nes tie, kurie seniaus rupinosi apie Latviū dvasjškā pakēlimā, nei dumot nedumojo, kad „tie latweešu laudis” sykj pasijus ēsā Latviū tauta, ir todēl nesitriusē apie Latviū kalbos ir raštininkystēs īstobulinimā. Kokia kalba budavo raštuose dēl „teem mihleem semneekem”, galime kiek-tiek sprēsti, skaitydami to laiko „Latweeschu Awises”, ir seno kn. Sulzo išduotus raštus. Bet dabar pulkas mokytū Latviū stojo už savistovj tautiškumā, ir ēmē su „teem mihleem semneekem un latweeschu laudim” kalbēt latviškai ir triustiesi dēl tautos pakylējimo. Rods jie neturējo išdirbtos programos, bet jautē, kad atējo laikas, kur tauta galējo pakirsti iš ilgmetinio miego. Prie to pulkelio prisidraugino

Bernhardas J. Dihrikis.

ir Dihrikis, ir jis ēmē sādarbauti prie „Mahjas Weesa!”, ir īšleidē jau Arensburgē pradētā raštēlį apie „Latweeschu rakstneeziba”, kuris īšējo īš spaudos 1860 m. Cion jis objektyviškai ir su jausmu nupiešē darbus vyru, kurie iktuolaik buvo padirbējē dēl Latviū raštininkystos.

Rygoj Dihrikis susipazino su Latviū patrijotais, īpačiai su Juriu Allunanu, Beesbardziū, Baronu ir mokytoju Juru Zauniciū (g. 1825 m.). Kadā-gi „Mahjas Weesis” neišpildē visū lukējimū patrijotū, ir kadā-gi Leitans neįstengē suprasti visū spendimū patrijotū, tai tie užmanē īsteigti naują laikraštj, īš ko zinoma, „Mahjas Weesis” piktinosi ir kam prieštara. Bet Dihrikis neįstengē tuomsyk īsteigti Rygoj laikraštj dēl tulj kliučių, ir todēl jis su pilna širdzia glaudēsi prie „Peterb. awises”, kurios dirbo tiesiok taip, kaip jo nuomonē buvo, ir kurios īškēlē drāšiai papartj Latviū, grumdamos „tumšoņius” ir „bismanius”.

1863 m. īš Rygos Dihrikis traukē į Pleskavā per urēdninkā prie akčyzēs. Cion jis apsipažino su tiesū reformomis, įvesdintomis per carā Aleksandrā II, už kurias jis vēliaus galvā guldē, idant butū įvestos ir Baltijoje. Kad neteko „Peter. avišū”, tad Dihrikis norēdamas įgyvendinti savo nuomonēs, grjzē į Rygā 1866 m. ir pristojō į kameralpalatā už urēdninkā. Tai buvo metai bado Samaros ir Saratovo gubernēsē, ir Rygoj Latviai įkurē „krewu—latweeschu komiteju preekšč palihdsibas sneegšchanas Samaras bada zeetejeem”, kurios sārariū buvō ir Dihrikis. Sits komitetas pasiliks menamas Latviū istorijoje, nēs jis buvo dygliu, per kurj īšaugo — „Rigas Latweeschu beedriba” ir „Rigas Latweeschu Labdariga beedriba”, ir podraug tas komitetas nutarē įkurti latv. laikraštj.

1868 m. valdzia Dihrikiui pavelyjo īšleisti 2syk ant sāvaitēs „Baltijas Wehstnesj” ir jį patvirtino už atsakantj redaktoriū. Dabar apie tū laikraštj susispietē Latvijos sunus, Latvijos gaivintojai, užmiršdami praētēs sukenybes, ir griebdamiesi karštai už darbo. „B. W.” rodē keliā į ateitē, ir persergējo nuo parklupimo ir šuntakiū. Latviai dar nežinojo nēko apie polytikiškā gyvenimā, apie draugystēs ir susirinkimus, tai gi Dihrikis mokino apie tai laikraštj, suėjimuose ir privatiškai, ir savo taktu jis īš tikro kaitrius Latvius mokējo vesti keliu tikumybos. Nepraktiškai buvo dusyk īšleisdinēti „B. W.”, todēl paverte jį į nedēlinj laikraštj. „Mahjas Weesis” ēmē užpuldinēti, ir „B. W.” savo programā kassyk labiaus īsskaidrino ir savo mierius, įpatingai Kronvaldo Atis atsizymējo polemikoje. Sunku šiadien suprasti, kokiā kovā turējo īšlaikyti „B. W.” prieš „Mahjas Weesi”, „Latweeschu awises” ir „Latweeschu draugu (literariško) beedribu” dēl atmetimo „dubultneekū” ir įvedimo dabartinēs orthographijos. Bet „wezais hofrats” atsilaikē. Nors daugelis Latviū priēsinosi, Dihrikis 1877 m. įsteigē pirmā Latviū dieninj laikraštj „Rigas Lapa”.

Prie „B. Wehstnesio” sādabininkū priklauso A. Vēbers (Varaidoschu Sanderis), kurs, Rygoje advokataudamas, īšleidē „Balss”; per tai persiskyrē buvo mokytesni Latviai, vieni pasiliko prie „B. W.” ir „Rigas Lapa”, kiti-gi perējo prie „Balss”. Iš to kilo trukumas sādabininkū, trukumas pinigū, ir todēl 1880 m. tapē īsteigta įpatinga administracija dēl „B. W.” ir „Balss”, kuri iktuolaikinj „Rigas Lapa” apkrikštjjo „Baltijas Wehstnesiu”, o nedēlinj „B. W.” suvienyjo su „Balss”.

Dihrikis pasiliko administracijos vadovu ir dieninio „B. W.“ redaktoriumi, kurio formatą ir įturį jis padidino ir prie kurio jis pritraukė gerus sądarbininkus. Žinoma jis nuo valdžios tarnystos pasitraukė, pelnęs urėdą priedvarinio domčiaus ir keletą ordenų, ir pasišventė Latvių dalykams pilningai.

Dihrikis netik priklausė prie Rygos Latweeschu Beedribos (1868) įsteigtojų, jis buvo jos pirmu pirmsėdžiu, ir čion jis pravedė vagas ant neišdirbto dar lauko. Nežiurint į intrigas, Dihrikio principai paėmė viršų, taip juog ir vėliaus Beedriba jo darbus guodojo, įkeldama jį 1878 m. į savo „goda beedri“. Kad 1874–5 m. Latweeschu Beedriba įrengė „sinatnibas kommišiju“, Dihrikis buvo tosios pirmsėdžiu iki 1882 m., ir sugatavojo pirmąjį „Rakstu krahjums“; čion Dihrikis įrengė taip-gi muzėjų. Jisai taip gi padavė paduomą išleisdinėti populiariškus raštus, iš ko 1886 m. išdygo „Derigu grahmatu nodala“ kurios pirmsėdžiu jis buvo, ir rupinosi išleisti kningas pamokinančias, lengviai suprantamas, aiškioj kalboje rašytas, ir pigias (3 spaudos lapai už 10 kapeikų!). Prie tam jis didelius nuopelnus įgyjęs yra pabaigoje savo amžiaus kaip teatrinės komissijos pirmsėdis. Toji komissija surado geras aktoriškas spēkas, pakvietė direktorių teatro Rhode-Ebelingą, kad aktorius pamokintu ir įvesdintu stingrią discipliną, ji perbudavojo Beedribos skatuovę ir įvesdino naujas, geresnes įtaisas. Dihrikis, mat, suprato, kaip svarbi yra įrėdnė — teatras — dėl tautos pakylėjimo ir apšvietimo, ir jis pats lankydavo beveik visas teatrinės išrodas. Tokiu budu „B. W.“ ir „Latweeschu Beedriba“ buvo Dihrikio „rupju behrni“. Dihrikis sergėjosi asabiškumu, ir į polėmikas įsiduodavo tiktai tada, kada lietos labas to reikalaudavo, ir dėlto „B. W.“ randame mažai ginčo raštų, ir tie patys yra objektyviški bei lietiški. Dihrikis visuomet rupestingas buvo apie jaunuomenės bėdas, jis rinko piningus dėl gelbėjimo bėdniems studentams, taip 1875 m. jis surinko 225 rubl. dėl to mierio, ir ant Dihrikio galima žiurėti kaipo ant užmanytojo studentams stipendijų Latvijoje. „Lat. Beedriba“ tą idėją pasisavino, ir jau 1875–6 m. išmokėjo 390 rubl. pagelbos, 1881 m. — 600 rubl. ir t.t. Todėl Dihrikį jaunuomenė guodojo, o „Lettonia“ įkėlė jį į savo „goda filistri“. 1884 m. tapė atidaryta Reino mergoms mokslainė, prie ko Dihrikis ėmė gairių dalyvumą, įpatingai rupindamasi, kad Reino Stokio seniaus dėl Rygos Lat. Beedribos palikti 12,000 rublių butu pavesti dėl auklėjimo merginų. Jis teip-gi buvo kuratoriumi iki 1890 m. 3-kliasinės mergoms mokslainės, kurią Rygos Lat. Labdariga Beedriba buvo įsteigusi jau 1880 m.

Vardas Dihrikio Latvių laikrašėjystėje nebus nėkadės pamirštas; jo taktas, jo bagoti prigyvenimai, jo plačios pažintys jam parodė kelią, kuriuomi eidamas jis savo tautai atnešęs yra neužmirštiną naudą. Tautos labas, tautos pakylėjimas, tautos laimė — tai buvo mieris, kurį Dihrikis stengėsi atsiekti per visą savo amžių. Tokie žmonės negali būti užmiršami, kur jie nesidarbuotu....

13. Juras Neikens.

Juras Neikens yra atlikęs savo pašaukime pažymius darbus. Jis buvo Latvių kuningu. Jo tėvai, anot paties Neikeno, buvę dievobaimingi ir darbštus, ir todėl savo sunų tėvai mokino gyventi krikščioniškai. Apart to, giminės nelaimės suokė jaunąjį Jurą tikybos linkmen. Tėvams mat mirė ke-

letas vaikų; motyna per ilgą laiką gulėjo ant ligos patalo, ir tos aplinkybės kreipė Jurą tardymon būsinčių lietu. Apart to, jis nėkadės negavo girdėti, kas butu nesutikę su tėvų pamokiniu, ir iki 30 metų amžiaus jis neapleidė tėvų namo. Jis net bandą ganydamas, mokėsi giesmes iš omens ir pats dėl savęs atkartodavo. Tačiau Juras ir mokslo godėjo; kada zakrastijonas aplankydavo jo tėvus, ans mėgdavo pasakoti apie senovės laikus ir tolimas žiames; tad Juras velydavo nuoširdžiai pats taip pat gudriu pastoti. Išmokęs skaityti ir rašyti, jis tėvų meldė, kad leistu jį į Limbašių aprinkės mokslainę, kurią pabaigęs jis tačiau nepasiliko užganėdintas.

Juro mieriu dabar buvo pastoti mokintoju ir kitus mokinti. Ir jis pastojo mokintoju; iš pradžios mokintojavo Valmieros draudsės mokslainėje, potam Valmieros seminarijoje, galiaus vėl draudsės mokslainėje — per ištisus šešerius metus. Čion jis parašė „vokiečių kalbos rankaknyges“. Idant geriaus susipažinti su mokslainėmis, jis apkeliavo Vidziamio ir Kuršo mokslaines. Bet jo dvasė jieškojo dar ko kito. Jis traukė ant studijų į Tėrbatą, ir turėdamas 31 metus amžiaus, 1857 m. jis pastojo kuningu, pirma Dikliuse, potam Umurgoje. Tai-gi Juras pasiekė savo mierį: jis galėjo kitus mokyti, budams mokytoju, kuningu ir raštininku. Latvių stovenė jau nebuvo visai žiama, nės 1853 m. Vidziamyje jau buvo 625 mokslainės, o Kurše 1856 m. 292 mokslainės; taip-gi raštų nebuvo stoka, nės 1860 m. Spahgis suskaitė 435 knygas, tarp kurių buvo 116 apisakų, pasakų ir dainų knygu, 7 didelės ir 13 mažų pamokslaknygių, 9 didelės ir 12 mažų giesmių kningų, 41 visatino pamokymo kningų, 11 abėcėlių. Tai jau mat buvo kas žmonėms paduoti į rankas, kad patys mokytusi ir savo vaikelius auklētu. Tai-gi Neikens, ateidamas į Diklius, rado jau vieną draudsės ir 2 pagasto mokslaines, ir žmonės buvo jau praakinti. Neikens gerai pažinojo Latvių geras ir blogas puses gyvenimo, lyginai kaip jų kalbą. Užtikęs kur seną nežinėlį, jis ėmė namon pas savę dėl pamokymo. Jis ėmė dalyvumą 1860 m. Gaujeneje atliktoje biblijos šventėje ir ten dagiai triusėsi pamokslininkaudamas. Kad 1863 m. Ahrzeemyje vėl švenčiama buvo biblijos šventė, jis ten kako su nuoduma įrengti taip-gi giedojimų šventę, ir jau 1864 m. vasarą susitelkė į Diklius 6 chorai ant pirmos tokios šventės.

Tuomlaik apšviestunai Latvių skyrėsi į partijas; vieni taikėsi Latvius suvokietinti, idant anie be kliučių galētu naudotiesi iš vokiečių dvasiško darbo; kiti velyjo Latvius šviesti ant pamatų jų pačių tautybos. Neikens priklausė prie pirmųjų, ir nematė, kas butu pralošta, jeigu Latviai netektu savo tautybos. Nežiurint į tai jis yra daug ką latviškai rašęs, ir jo raštai kvėpuoja Latvių tautos gyvybe: mat jis Latviu buvo gimęs, ir vokiškas išauklėjimas neįstengė nuslopinti tautybos paveldėjimų. Jug gi jis iki 30 metų amžiaus pas tėvus pergyveno! Valmieros seminarijoje buvo jo mokytoju direktorius Jahnis Zimsė, pirmas Latvių dvasės kelėjas; jis guodojo Jurą Allunaną; tarpe savo draugų skaitė Dsirnę, Kaktinš, Zaunitį, kurie taip-gi vėliaus triusėsi ant Latvių dirvos. Neikenui 1852–56 m. besimokant Tėrbatoje, ten buvo Valdemars, Allunans, Barons, ir tuomet juk Latvių studentų pulkelis jau atsiskyręs rupinosi apie Latvijos ateitę. Vėliaus vėl pastojęs kuningu, juk Neikens pateko tarpan Latvių, ir pats pristojų už sąnarį Latvių draugų beedribos. Tai-gi iš visų pusių jis (Toliaus bus.)

Mandžurijai, Kinuose, maskolių valdžia paėmė prie darbo 100,000 kiniečių, kad kuomi veikiausei išvesti gelžkelį iki Port Arthur.

Žuvėdijai, ant garlaivio „Prins Carl“ plaukiojancio tarp Koping ir Stockholm, tulas Philipp Nordlund išprovijo baisę galvažudystę. Jis uždarinėjo kajutų duris ir revolveriu vieni o peiliu kitai rankai nuszovė 7 keleivius o 5 sužeidė. Paskui nusileido su laivuku nuo laivo ir išplaukė į krasztą. Policija vienok galvažudį sugavo.

Petrapilėje ekspliodavojo vienas torpėdinis laivas, kur užmuszti tapė 6 kareivei.

Atsakymai.

M. Alianskiui S. Boston, Mass. Tamistos korespondencijos apie sukeitimą minėto sąnario, netalpinsim. Tą dalyką pataisys Susiv. virszininkai ir be to. *Visiems klausiantiems apie Valnamanių Seimą New Yorke.* Seimo mierių mes teipgi nežinome. Apie tai pasiklauskite p. L. Eremino, 519 E. 5-th str. New York City.

Teatras ir Balius!

Teatraliszka „Byrutes“ dr. rengia pirmą teatrą „Pagirėnų Gobtuvės“ (veseliją), o po teatrui balių, subatou 26 d. Geguzio [May]. Prasidės vakare nuo 8-tos valandos ir trauksis per kiaurą naktį. Teatras ir balius bus ant salės NEW PALACE HALL [Gerken'o] po num. 93 Grand str. Brooklyn, N. Y.

Įžengos arba sėdinių prekė 50—35—25 ct. dėl vaikų 10 ct.

Meilingai užkveczia
Komitetas.

„Vienybės“ redakcijai gaunamos szios naujos knygos:

Trumpa Geometrija [su 147 paveikslais] -30
Žaibas ir Griaustinis [su paveikslais] -15
Epiktėto Aforizmai -15
Apie Joną Gutenbergą [su paveikslais] -15
Bulvių vaisinimas -10
Trys pamokslai apie gaspadorystę -10

Didele Paroda ir puikus Piknykas.

Susivienijimo kalnakasių iš Plymoutho ir apielinkės bus Westover Grove (Parisziaus sode) subatoje, 26 Geguzio (May).

Prezidentas John Michell; organizatorius Benjamin James; distriktu prezidentai: T. D. Nichol, Frank Miller, Robert Courtright, Chas. Thane ir Timothy Hayes teipgi dalyvaus parodoje kaip ir ant piknyko. Priegtam užpraszo me ir visus jaunuosius darbinikus.

Seni ir sužeisti kalnakasiai važiuos vežimuose parodoje. Vežimus ir arklius duos dovanai Plymoutho pirkliai.

Muzika bus trijuose skyriuose: Citizens ir Plymouth Bands bei Larksvillės Drum Corps (szvilpukai).

Parodoje dalyvaus burmistras, policijos perdetinei ir miesto rodininkai. Priegtam ant parodos atvyks Cigarų Dirbėjai Unijonistai iš Wilkes Barre, kaip ir teplioriai ir dekoratoriai; teipgi dalyvaus ir Plymoutho Dailydės bei Pagelbininkai pirklių.

Organizatorius Pulaskis iš Shamokin'o geras kalbėtojas laikys prakalbas lenkiszka, slaviszka ir lietuviszka.

Gyventojai tą dieną yra užpraszo mi iszkelti tautiszkus velukus.

Bovos bus visokios. Szau dimai į celių dėl visų prieinami. Lenktynės!

Uzkandziai visokie. Muzika pirmos kliasos dėl szokių. Visus užpraszo m atsilankyti Vietinės Unijos
Komitetas.

9 Metinis Balius!

Draugystė szv. Kazimiero rengia didelį 9-metinį balių ant Utarninko 29 d. Geguzio, svetainėje GRAND ARMY HALL 122 E. Jersey str. Elizabeth, N. J. ir prasidės nuo 7 valandos vakare bei tęsis iki 6 val. ryto. Įženga 25 ct. Muzika bus lietuviszka po vado vysta p. Zdanavycziaus.

Dėlto nuolankiai užpraszo me vietinius kaipo ir iš apielinkių lietuvis atsilankyti.

Szv. Kazimiero Dr.
Komitetas.

Valnamanių Seimas!

Turtingi ar vargszai, bile valnamaniai, teiksis pributi iš New Yorke, Brooklyn, Jersey City, Newarko, Elizabetho ir t.t. o ir iš visos Amerikos užpraszo m valnamanius delegatus ant Lietuviszko Valnamanių Seimo, kuris bus nedėlioje 3 d. Birželio (June) 1900 m. ir prasidės 1 valandą po pietų, svetainėje po num. 213 Forsyth str. New York.

Dėlto biznieriai ir darbininkai bukite ant Seimo, nes bus labai žingeidus dalykai girdėt.

Susivinkimo Komitetas.

Prakalbos!

„Lietuvos Dukterų Draugystė“ iš Pittston, Pa. parengia susirinkimą su prakalboms nedėlioje 27 d. Geguzio, ant 7 val. vakare, svetainėje ARMO-RY HALL, Pittston, Pa. Su prakalboms yra užkvecia daug kalbėtojų kaip vyrų teip ir moterių. Visus lietuvis ir lietuvaite užpraszo me ant pasiklausymo.

Komitetas.

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prokę.

Teipogi senus ant naujų perdirba. Visi pas savo Tautieji.

NEREIKE PININGU PRABA DOVANAI PER 30 DIENU.

Mes tikime Jums.

\$9.00 nusiprkeite geriausia sluvamą maszinga Victrol su visala frankla Gera siuti sunkius ir lengvus sluvinius. Gvarantuojame ant 20 metų. Turime 35 skyrilus uz visokiu prokę. \$120.00 pirkti graplauq geriausio Victrol Piano Gvarantuojame ant 25 metų. Praba dovanai, 24 skyrilus visokia prokę. \$20.00 pirkti pirmos kliasos geriausio PIANO. Parduodame visokius muzikaliszkus instrumentus. Kataloga dovanai. VICTOR MFG. CO. Dept. X. 17, 161-167 Plymouth Pl. CHICAGO, ILL.

ONLY \$5.00

SEND US \$5.00 as a guarantee of good faith and we will send you any fire proof safe by freight, C. O. D., subject to examination. You can examine it at your freight depot and if you find it the equal of any fire proof combination lock iron and steel safe made and about one-third the price charged by others for the same size and grade, pay your freight agent our special factory price and freight charges, less the \$5.00 and we will return your \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 200-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$33.50; every large double outside and double inside door safe for large business, factory, jewelry or bank, 50 inches high, 2400 lbs., \$85.75; 65 inches high, 3000 lbs., \$89.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles for 1000 miles, 40 cents. WRITE FOR FREE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer. SEARS, ROEBUCK & CO. Chicago.

TAMAS PAUKSZTIS

Parduoda Laivakortes

ant visokių kelių (linijų) jurėmis kuomi pigiausiai ir ant drucziausių bei greicziausių laivų. Pinigus persiunczia į visas dalis svieto. Kad pinigai neprapultų ir greitai nueitų į tėvynę, tai siuskite per TAMAS PAUKSZTI 123 N. Main str. PITTSTON, PA.

Teipogi T. Pauksztis užlaiko didelį sztorą visokių valgomų daigtų, dideliu pasirinkime czeverykų, marszkinų ir tt.